

Üniversite :İstanbul Kültür Üniversitesi
Enstitü :Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Dalı :Türk Dili ve Edebiyatı
Programı :Türk Dili ve Edebiyatı
Tez Danışmanı :Dr. Öğr. Üyesi Kayhan Şahan
Tez Türü :Yüksek Lisans – Ocak 2026

ÖZET

MURAT GÜLSOY'UN ROMANLARININ ARKETİPSEL ELEŞTİRİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ

Güller Kırım

Carl Gustav Jung'un Analitik Psikoloji kuramının temelini oluşturan arketipler, evrensel psişik yapılardır; rüyalar, mitler, ritüeller ve sanatsal yollarla görünürlük kazanırlar. Edebi eserlerde insan psişesinin yansımaları yer alır ve bu yansımalar çoğu zaman arketipsel imgeler halinde tezahür eder. Arketipsel eleştiri yöntemi, arketipsel öğelerin edebi eserlerde nasıl yansıdığını inceleyen bir edebi eleştiri kuramıdır. Arketiplerin edebi eserlerdeki yansımalarına dair ilk analizler Jung'a dayanır. Arketipler, ebedi formlardır ancak tezahürleri yaşanan zaman dilimine, toplumlara, kültürlere hatta bireylere göre şekillenir. Bu açıdan bakıldığında postmodern romanlar, yapısındaki esneklik, çoğulculuk, görelilik, parçalılık, çoklu gerçeklik gibi özelliklerle arketipsel imgelerin analizinde oldukça verimli bir topraktır. Akademisyen yazar Murat Gülsoy, edebiyatımızda postmodern anlayışla kaleme aldığı deneysel roman tarzıyla öne çıkmaktadır. Bu çalışmada Jung'un Analitik Psikoloji kuramı bağlamında arketiplerin Murat Gülsoy'un postmodern nitelikli on iki romanında nasıl tezahür ettiği incelenmiştir. Romanlardaki deneysel yöntemler, arketipsel imgeleri de çok katmanlı yorumlara açık hale getirmiştir. Bu sebeple Jung kuramına, kuramın güncel psikolojideki uygulamalarına ve Jung temelli çağdaş arketip yorumlarına dair okumalar yapılmış ve roman incelemelerinde bu okumalar göz önünde bulundurulmuştur. Bu çalışmada amaç, Jung kuramındaki arketipsel imgelerin deneysel nitelikli postmodern romanların çok katmanlı ve çok anlamlı yapısında nasıl görünürlük kazandığının ve psişik yansımalarının tespitidir.

Anahtar Sözcükler: Carl Gustav Jung, Murat Gülsoy, arketip, arketipsel imge, postmodern roman

University :Istanbul Kültür Universty
Institute :Institute of Graduates Studies
Departmant :Turkish Language and Literature
Programme :Turkish Language and Literature MA
Supervisor :Dr. Kayhan Şahan
Degree Awarded and Date :MA- January 2026

ABSTRACT

ARCHETYPAL CRITICISM AS A METHODOLOGICAL APPROACH TO MURAT GÜLSOY'S NOVELS

Güller Kırım

The archetypes which constitute the foundation of Carl Gustav Jung's theory of Analytical Psychology, are universal psychic structures that become visible through dreams, myths, rituals and art. Literature reflects the human psyche, and these reflections usually manifest as archetypal images. Archetypal Criticism is a literary method that examines how these archetypal elements are reflected in literature. The very first analysis of archetypal reflections in literary texts belongs to Jung himself. Archetypes are eternal forms; however, their manifestations are shaped by the era, society, culture and even the individual himself. From this perspective, postmodern novels provide fertile ground for the analysis of such archetypal images due to their flexibility, pluralism, relativity, fragmentation and multiple realities. Both scholar and author, Murat Gülsoy stands out in Turkish literature for his experimental novels written with a postmodern approach. In this thesis, the manifestation of archetypes in Murat Gülsoy's twelve postmodern novels is examined within the framework of Jung's Analytical Psychology. The experimental methods employed in the novels have made archetypal images open to multi layered interpretations. Therefore, extensive research was conducted on Jungian theory, its applications in contemporary psychology, and modern archetype interpretations and these insights guided the analysis of these novels. The aim of this study is to identify the psychic reflections of archetypal images and determine how they gain visibility within the multi layered and multi-faceted structure of experimental postmodern novels.

Keywords: Carl Gustav Jung, Murat Gülsoy, Archetype, Archetypal Image, Postmodern Novel